

07.12.2020

Asia/2

§ 44

Helsingin työmarkkinoiden tilannekatsaus sekä työllisyyden kunta- kokeilu

HEL 2020-011143 T 14 05 00

Päätös

Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto merkitsi tiedoksi katsauksen Helsingin työllisyydenhoidon tilanteesta.

Käsittely

Asian käsittelyn aikana kuultavana oli työvoima- ja maahanmuutto -yksikön päällikkö Ilkka Haahtela.

Esittelijä

elinkeinojohtaja
Marja-Leena Rinkineva

Lisätiedot

Hannu Hyytinen, kehittämispäällikkö, puhelin: 040 615 2993
hannu.hyytinen(at)hel.fi
Minna Salorinne, yliaktuaari, puhelin: 040 334 4805
minna.salorinne(at)hel.fi

Liitteet

- 1 Helsingin työmarkkinatuen kuntarahoitusosuus
- 2 Ajankohtaiskatsaus Helsingin työmarkkinoihin syksyllä 2020

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Tausta

Helsingin kaupunkistrategian 2017–2021 mukaan helsinkiläiset ovat osaamistaan, kykyjään ja koulutustaan vastaavissa töissä. Kaupunki suuntaa työllisyyttä edistäviä palveluitaan erityisesti niihin ryhmiin, joissa osallistuminen työmarkkinoille on vähäisintä. Vakaan kaupunkitalouden perustana on vahva työllisyys.

Helsingin työmarkkinoiden tilanne ja arvio tulevaisuusnäkymistä

Vuoden 2020 koronaviruspandemia on vaikuttanut laajasti Helsingin työmarkkinoihin ja työttömyyteen. Se on lisännyt työttömyydestä Helsingille aiheutuvia suoria kustannuksia, esimerkiksi työmarkkinatuen kuntaosuuden ennustetaan kasvavan tänä vuonna 75 000 000 euroon. Kasvua olisi vuoden takaiseen 12 000 000 euroa eli 20 prosenttia. Maksuosuuden poikkeuksellista kasvua selittävät erityisesti aktivointipalvelujen määrän väheneminen sekä se, että työnantajat eivät ole irtisanomis- ja lomautustilanteissa voineet tarjota työmahdollisuuksia pitkään työttömänä olleille aikaisempien vuosien tapaan. Aktivointipalveluista erityisesti kuntouttavan työtoiminnan ja työkokeilun palvelut ovat merkittävästi vähentyneet poikkeustilanteen aikana. Näissä palveluissa työmarkkinatuen kuntarahoitusosuuden piirissä olevien asiakkaiden osuus on ollut suuri. Työmarkkinatuen kuntaosuuslistan dynamiikasta ja ennusteista vuosille 2021 ja 2022 löytyy lisätietoa liitteenä olevasta selvityksestä (liite 1).

Poikkeustilanteen vaikutukset näkyivät hyvin nopeasti. Jo huhtikuussa työttömien työnhakijoiden määrä Helsingissä oli kaksinkertaistunut vuoden takaisesta. Lokakuussa työttömiä työnhakijoita oli yhteensä 47 760, mikä oli 61 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Helsingin työttömyysaste oli 13,8 prosenttia, mikä oli viisi prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuosi sitten.

Lomautukset ja työttömyys ovat kohdistuneet erityisesti matkailu- ja ravitsemisaloihin, luoviin aloihin sekä yksityisiin hyvinvointipalveluihin ja erikoiskauppaan. Nuorten osuus näiden alojen työllisistä on korkea. Nuorten työttömyys onkin kasvanut suhteellisesti eniten, lokakuussa nuoria työttömiä oli noin kaksi kertaa enemmän kuin vuosi sitten. Lukumääräisesti eniten on kasvanut 30–49-vuotiaiden työttömien määrä. Työttömissä on paljon maahanmuuttajataustaisia henkilöitä.

Pitkäaikaistyöttömiä eli yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olevia oli lokakuussa 13 800, mikä oli 34 prosenttia enemmän kuin vuosi sitten. Pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut nopeasti, sillä työttömäksi joutuneet eivät ole onnistuneet työllistymään avointen työpaikkojen määrän romahdettua. Lokakuun lopussa avoimia työpaikkoja oli tarjolla 31 prosenttia edellisvuotta vähemmän.

Kaikki alat eivät kuitenkaan ole kärsineet koronaepidemiasta. Palkkasumma on kasvanut koronakriisin aikana informaation ja viestinnän, rahoituksen- ja vakuutustoiminnan sekä ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan toimialoilla, jotka ovat Helsingille tärkeitä. Avoimia työpaikkoja on ollut tarjolla erityisesti it-alalla ja sosiaali- ja terveystoimessa. Työvoimapula saattaa olla it-alalla jopa kasvua rajoittava tekijä.

Loppuvuoden kehitys riippuu pitkälle siitä, kuinka koronaepidemia saadaan hallintaan. Loppuvuosi näyttäisi lokakuun kaltaiselta, mutta huolestuttavia viitteitä työttömyyden lisääntymiseen on näköpiirissä. Näitä ovat uutiset suurten yritysten yt-neuvotteluista, yksityrittäjien kannattavuusongelmat ja koronaan liittyvät rajoitukset, kuten ravintoloiden aukioloaikojen rajaaminen. Korona-ajasta johtuvat yritysten lopetukset ja konkurssit ovat todennäköisesti vasta edessä Helsingissä ja muissa suurissa kaupungeissa.

Lisätietoja Helsingin työmarkkinoiden tilanteesta syksyllä 2020 löytyy liitteenä olevasta katsauksesta (liite 2).

Helsingin työllisyyden kuntakokeilun tavoite, tehtävät ja painopisteet

Hallituksen esityksen mukaisesti Suomessa toteutetaan laajat työllisyyden kuntakokeilut, jotka alkaisivat vuoden 2021 alussa ja kestäisivät kesäkuuhun 2023 saakka. Koronaviruspandemia on vaikuttanut voimakkaasti työmarkkinoihin, joten kokeilujen käynnistäminen on katsottu hyvin tärkeäksi työllisyystoimeksi.

Helsingin kaupunginhallitus päätti 3.2.2020 osallistumisesta työllisyyden kuntakokeiluun. Helsinki on yksi kokeilukunnista, joille valtio siirtää esitetyn kokeilulain mukaisia tehtäviä. Helsingin vastuulle siirretään valtiolta työväkilytys-, tieto- ja neuvonta-, ammatinvalinta-, uraohjaus- sekä kotoutumispalveluja. Siirron myötä TE-hallinnosta siirtyy noin 230 henkilötyövuotta kaupungin työnjohdon alaisuuteen. Kokeilussa suurin osa työttömistä on siirtymässä kaupungin vastuulle lukuun ottamatta ansiosidonnaisen työttömyysturvan saajia. Arvion mukaan kokeiluun siirtyisi noin 49 000 asiakasta.

Haastavasta yhteiskunnallisesta tilanteesta huolimatta työllisyyden kuntakokeilun tavoitteena Helsingissä on työllisyysasteen nostaminen sekä osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen työttömien osaamisperustaa ja työkyvyn voimavaroja vahvistamalla. Kuntakokeilu ei yksinään ratkaise kasvanutta työttömyyden ongelmaa, vaan rinnalle tarvitaan työmarkkinoiden vetoa. Epidemiatilanteen helpottuminen ja palvelualojen elpymisen voivat aikanaan nopeastikin alentaa kaupungin työttömyyttä, mutta työllisyyden ripeä palautuminen sekä erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen edellyttävät tuekseen aktiivisia työvoima- ja yrityspalveluita asiakkaiden työttömyysjaksojen aikana.

Työllisyyskokeilulla tuodaan mahdollisimman lähelle asiakasta valtion työllisyysmäärärahoilla toteutetut palveluhankinnat, kaupungin omat koulutus- sekä sosiaali- ja terveystyöpalvelut, Kelan ammatillisen kuntoutuksen palvelut sekä seudun koulutuksenjärjestäjien, palveluntuottajien ja hanketoimijoiden tarjonta.

Helsingin työllisyyden kuntakokeilun painopisteinä on vaikuttaa erityisesti nuorten alle 30-vuotiaiden, vieraskielisten sekä vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevien pitkäaikaistyöttömien työllisyyteen. Painotuksilla halutaan katkoa työttömyyttä erityisesti niiltä kohderyhmiltä, joiden kohdalla työttömyyden pitkittyminen voi aiheuttaa tai on jo aiheuttanut pitkäkestoista syrjäytymistä työmarkkinoilta, synnyttää yhteiskunnallista osattomuutta sekä kärjistää asuinalueiden välisiä hyvinvointi- ja muita eroja.

Kaupungin toimet työttömyyden vähentämiseksi

Työllisyyden kuntakokeilun välineet työttömyyden alentamiseen ovat laaja-alainen palvelutarjonta sekä työttömän asiakkaan vastuutyöntekijämalli, jotka yhdessä mahdollistavat nykyisiä TE-palveluita henkilökohtaisemman tuen niille asiakkaille, jotka tarvitsevat apua työllistymisensä, osaamisensa kehittämiseen, uravaihtoehtojensa selkeyttämiseen tai työkykyongelmiensa ratkaisuun. Erilaiset työllistymistä edistävät palvelut kootaan yhdelle sähköiselle alustalle, jonka avulla asiakkaan vastuutyöntekijä voi ohjata asiakkaan osuvasti ja oikea-aikaisesti tämän tarvitsemiin työllisyys-, yritys- ja koulutuspalveluihin sekä tarvittaessa sosiaali-, terveys ja kuntoutuspalveluihin. Asiakkaan vastuutyöntekijä kokoaa tämän tueksi hänen työllistymistään edistävän verkoston palveluineen sekä johtaa asiakasprosessia aina työnhaun päätymiseen asti.

Asiakkaiden tarpeisiin sovitettuja palveluita kehitetään ja hankitaan aktiivisesti yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa. Valtion työllisyysmäärärahoilla tehtäviä palveluhankintoja koskevalla yhteistyöllä varmistetaan, että palvelut kohdentuvat työnhakijoiden tarpeisiin ja kytkeytyvät kitkattomasti asiakkaan palveluprosessiin työllisyyden kuntakokeilussa. Tällä ehkäistään sitä valitettavaa tilannetta, jossa monet työllistymistä edistävät palvelut ovat vajaakäytöllä, vaikka työttömyys on voimakkaasti lisääntynyt.

Kokeilussa kaupungin ja muiden koulutuksenjärjestäjien osaamispalvelut tuodaan aiempaa tiiviimmin osaksi työttömän asiakkaan palvelutarjontaa. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tuottaa kokeilun asiakkaille opinto-ohjauksen sekä koulutusneuvonnan palveluita sekä erilaisia työttömille räätälöityjä koulutuksia ja valmennuksia. Stadin ammattopiston yhteydessä toimiva työttömille maahanmuuttajille suunnattu Stadin osaamiskeskus organisoidaan tukemaan kotoutuvien maahanmuuttajien osaamisen tunnistamista ja palvelutarpeiden tunnistamista jo työnhaun alkuvaiheessa. Samanaikaisesti kokeilun kanssa käynnistyy myös osaamiskeskustoiminta korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille. Nuorten työpajatoimintaa sekä sen pedagogisia menetelmiä kehitetään kuntakokeilussa aiempaa tiiviimmässä yhteistyössä työllisyyspalvelui-

den kanssa, jolloin toimintaa voidaan tarjota aiempaa laajemmin ja matalammalla kynnyksellä myös niille nuorille, joiden työ- ja toimintakyky on selkeästi alentunut. Pääkaupunkiseudun oppilaitosverkosto osallistuu koulutusneuvonnan tarjoamiseen Helsingin työllisyyden kuntakokeilun asiakkaille sekä käynnistää erillisellä valtionavustusrahoituksella joukon työttömille työnhakijoille suunnattuja koulutushankkeita.

Osatyökykyisyyden haasteeseen vastataan Helsingissä kehittämällä työllisyyspalveluiden, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä Kansaneläkelaitoksen välistä yhteistyötä, panostamalla asiakkaan työkyvyn tuen tarpeiden varhaiseen tunnistamiseen sekä rakentamalla eheät palveluketjut työhön kuntouttavien palveluiden tai suunnitelmallisen sosiaalityön tarpeessa oleville työttömille. Kokeilun aikana kaupunki muun muassa rakentaa terveys- ja hyvinvointikeskuksiensa sisälle työkyvyn tuen monilaisen palvelumallin, varmistaa työttömien terveystarkastusten saatavuuden koronapandemian vaikutukset huomioiden sekä laajentaa laatukriteereihin perustuvan työhönvalmennuksen saatavuutta vammaisille ja osatyökykyisille henkilöille.

Vaikka Uudenmaan TE-toimisto tarjoaa yritys- ja rekrytointipalvelut myös Helsingin kuntakokeilun asiakkaille, kaupunki panostaa jatkossakin kohdennettuun yritys yhteistyöhön, jossa yhdistyvät yrityksen työvoimatarve, eri työnhakijaryhmien tarpeet tuetuille ja räätälöidyille työntekomahdollisuuksille sekä kaupungin ja valtion yrityksille tarjoamat rekrytointin tukimuodot. Samalla kaupungin tekemien julkisten hankintojen suurta volyymiä hyödynnetään jatkamalla ja laajentamalla niihin sisällytettävien työllistämisehtojen käyttöä kulloisenkin hankinnan luonteen sen mahdollistaessa. Kaupunki panostaa kuntakokeilun kohderyhmän monikieliseen yritysneuvontaan sekä starttirahan myöntämiseen suhteessa voimakkaammin kuin Uudenmaan TE-toimisto tukeakseen näin työmarkkinatukea saavien yrittäjien paluuta yritystoimintaan sekä vahvistaakseen yrittäjyyden asemaa kuntakokeilun muiden asiakkaiden työllistymisvaihtoehtona.

Kokeilun toiminnalliset ja asiakaskohderyhmien painotukset ja kärjet ohjaavat kokeilua tavoittelemaan vaikuttavuutta strategisesti tärkeissä työllisyydenhoidon kysymyksissä. Keskeinen keino hakea vaikuttavuutta on vastuutyöntekijämalli, joka korostuu priorisoitujen asiakaskohderyhmien palvelussa: nuoria, maahanmuuttajia tai vaikeasti työllistyviä työttömiä palvelevat erikoistuneet tiimit, joiden asiantuntijoilla on asiakkaita keskimäärin vähemmän ja siten enemmän aikaa yksilölliseen palveluun. Toiminnallisten painopistevalintojen toteutumista seurataan omalla palveluun ohjausta ja asiakkaiden palveluun osallistumista tilastoivalla mittarilla. Aloitettujen koulutuksien, valmennuksien, työkokeilujen ja esim. yrityksessä aloitettujen palkkatukityöjaksojen volyymille on mittarilla asetettu kokeilua sitova tavoitetaso. Voidaan arvioida, että ko-

keilussa priorisoitujen kohderyhmien osallistumista työllistymistä edistäviin palveluihin pystytään merkittävästi lisäämään erityisesti alun käynnistymisvaiheen jälkeen.

Kaupunki panostaa voimakkaasti tiedolla johtamisen kehittämiseen. Kuntakokeilussa tietoa hyödynnetään laajasti toiminnan tulosohejauksessa, operatiivisessa johtamisessa, työmarkkinoiden tilannekuvan ylläpitämisessä sekä palveluiden kehittämisessä ja vaikuttavuuden arvioinnissa asiakkaiden tietosuojan korkea taso turvaten. Tiedolla johtamisen tavoitteena on, että asiakkaiden palvelulupaus toteutuu, toiminnan resurssit kohdentuvat oikea-aikaisesti ja tarkoituksenmukaisesti ja että kaupungin sekä valtion työllisyysmäärärahoilla hankittavat ostopalvelut vastaavat osuvasti asiakkaiden ja työmarkkinoiden tarpeita siten, että niiden keskinäistä tuloksellisuutta voidaan seurata ja vertailla.

Helsingin tavoitteena on työllisyydenhoidon järjestämisvastuun pysyvä siirto kaupungille, sillä työllisyyttä edistäviä palveluita ja niiden kytkeytymistä muihin kuntapohjaisiin palveluihin on vahvistettava pitkäjänteisesti ja suhdanteet ylittävästi. Palvelujärjestelmän eri osien onnistunut yhteensovittaminen on tärkeä työkalu kasvavan kaupungin haasteiden ratkaisemisessa kuten osaavan työvoiman saatavuuden turvaamisessa, syrjäytymisen ja osattomuuden ehkäisemisessä sekä asuinalueiden välisten tulo- ja hyvinvointierojen vähentämisessä.

Toimivalta

Hallintosäännön 8 luvun 2 §:n mukaan kaupunginhallituksen elinkeinojaosto päättää elinkeinopolitiikkaa ja kilpailukykyä koskevista periaatteista sekä seuraa niiden toteutumista. Lisäksi elinkeinojaosto päättää työllisyydenhoidon periaatteista sekä seuraa niiden toteutumista ja maahanmuuttoa koskevista periaatteista sekä seuraa niiden toteutumista.

Kokouksessa asiaa alustaa työvoima ja maahanmuutto -yksikön päällikkö Ilkka Haahtela sekä kaupunkitutkimus -ja tilastot yksikön päällikkö Timo Cantell.

Esittelijä

elinkeinojohtaja
Marja-Leena Rinkineva

Lisätiedot

Hannu Hyytinen, kehittämisspällikkö, puhelin: 040 615 2993
hannu.hyytinen(at)hel.fi
Minna Salorinne, yliaktuaari, puhelin: 040 334 4805
minna.salorinne(at)hel.fi

Liitteet

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

07.12.2020

Asia/2

-
- 1 Helsingin työmarkkinatuen kuntarahoitusosuus
 - 2 Ajankohtaiskatsaus Helsingin työmarkkinoihin syksyllä 2020

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano